

ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΜΑΡΤΙΟΥ 2023

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστίν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίος ἐστίν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἦ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιούντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἶπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ἦν γὰρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὰ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, "Νείμαντος δέ μου," ἔφη, "ἐπίσκεψαι" καὶ οὕτω πείσας νέμει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α1α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου. Να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν.

1. Για την επίτευξη της ψυχικής υγείας υπάρχουν ηλικιακοί περιορισμοί.

2. Οι δύο Τιτάνες με δική τους πρωτοβουλία αναλαμβάνουν τη διακόσμηση των θνητών όντων.

3. Ο Προμηθέας δεν έφερε αντίρρηση να αναλάβει ο Επιμηθέας τη διανομή των ιδιοτήτων στα έμβια όντα.

(μονάδες 6)

A1β. Σε ποια λέξη ή φράση του κειμένου αναφέρονται οι αντωνυμίες «αὐτῆς», «τούτοις»;

(μονάδες 4)

(Μονάδες 10)

B1. «Ἦν γάρ ποτε χρόνος», «χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως»: Να αναλύσετε τις δύο φράσεις που δίνονται.

(Μονάδες 10)

B2. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της Στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της Στήλης Β (στη Στήλη Β περισεύουν τρεις λέξεις).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. παρεληλυθέναι	α. κρατήρας
2. λέγοντι	β. εισιτήριο
3. ἔχειν	γ. όχημα
4. κεράννυται	δ. εχθρικός
5. πείσας	ε. κράτος
	στ. παρέλαση
	ζ. πιθανός
	η. αντίρρηση

(Μονάδες 10)

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις φράσεις της Στήλης Α του παρακάτω πίνακα και δίπλα σε αυτόν το γράμμα της λέξης ή φράσης από τη Στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Ο Σωκράτης καταδικάστηκε για λόγους	Α. θρησκευτικούς με πρόσχημα πολιτικούς λόγους.
	Β. πολιτικούς με πρόσχημα θρησκευτικούς λόγους.
	Γ. σχετικούς με το δαιμόνιο του.

2. Ο Σωκράτης για να αναζητήσει την απόλυτη ουσία των ηθικών εννοιών χρησιμοποίησε την	A. επαγωγική μέθοδο.
	B. διαλεκτική μέθοδο.
	Γ. μαιευτική μέθοδο.
3. Θεός του Πλάτωνα και αδερφός της μητέρας του Περικτιόνης, που συνεργάστηκε με τους τριάκοντα και συνδέθηκε με τον Σωκράτη, ήταν ο	A. Χαρμίδης.
	B. Κριτίας.
	Γ. Αρίστωνας.
4. Ο Πλάτωνας ίδρυσε την Ακαδημία	A. μετά την επιστροφή του από το δεύτερο ταξίδι του στη Σικελία.
	B. μετά την επιστροφή του από το πρώτο του ταξίδι στη Σικελία.
	Γ. πριν τον θάνατο του Σωκράτη.
5. Το τρίτο ταξίδι του Πλάτωνα στη Σικελία πραγματοποιήθηκε το	A. 371 π.Χ.
	B. 362 π.Χ.
	Γ. 361 π.Χ.

(Μονάδες 10)

B4. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(Πλάτων, Γοργίας 484c-486a)

Η φιλοσοφία για νέους και ηλικιωμένους

"ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ: Η φιλοσοφία, Σωκράτη, έχει τη χάρη της, αν ασχοληθείς μαζί της με μέτρο στα νιάτα σου. Ακόμη κι αν είναι κανείς πολύ προικισμένος, εφόσον συνεχίσει να φιλοσοφεί και στην ωριμότητά του, αναγκαστικά θα αποξενωθεί από όλα όσα πρέπει να γνωρίζει, προκειμένου να γίνει ένας ολοκληρωμένος άνθρωπος. [...] Με τη φιλοσοφία είναι ωραίο να ασχολείται για μορφωτικούς λόγους και δεν είναι άπρεπο να φιλοσοφεί κανείς όσο είναι νεαρός. Όταν όμως μεγαλώσει και φιλοσοφεί ακόμη, τότε η περίπτωση είναι για γέλια και εγώ τουλάχιστον νιώθω για όσους φιλοσοφούν ότι νιώθω για όσους δυσκολεύονται να μιλήσουν και παίζουν σαν μικρά παιδιά. Τον νέο που δε φιλοσοφεί τον θεωρώ ανελεύθερο άνθρωπο, που δεν είναι άξιος για τίποτα ωραίο και μεγάλο. Όταν όμως τον δω ηλικιωμένο να φιλοσοφεί και να μη

σταματάει, μου φαίνεται πια, Σωκράτη, ότι ο άνθρωπος αυτός πρέπει να φάει ξύλο [...] δεν αξίζει να λέγεται άντρας, όταν φεύγει από το κέντρο της πόλης και από τις συγκεντρώσεις, όπου [...] οι άντρες διαπρέπουν, και βουλιάζει για την υπόλοιπη ζωή του σε μια γωνιά ψελλίζοντας με τρεις τέσσερις νεαρούς". (Από το βιβλίο Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου)

Σύμφωνα με το διδαγμένο κείμενο Α και το παράλληλο κείμενο που σας δίνεται, να συγκρίνετε τις απόψεις του Επίκουρου και του Καλλικλή για την ενασχόληση με τη φιλοσοφία από νέους και ηλικιωμένους.

(Μονάδες 10)

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(Ξενοφώντας Κύρου Παιδεία 3.2.12 -3.2.14)

Στα όρη των Χαλδαίων ο Κύρος κατόρθωσε να καταλάβει κάποια από αυτά και να συλλάβει μερικούς αιχμαλώτους. Στο κείμενο που δίνεται παρακολουθούμε τη συμπεριφορά του απέναντι στους αιχμαλώτους.

[3.2.12] Ἐν δὲ τούτῳ προσάγουσι τῷ Κύρῳ τοὺς αἰχμαλώτους δεδεμένους, τοὺς δὲ τινὰς καὶ τετρωμένους· ὡς δὲ εἶδεν, εὐθὺς λύειν μὲν ἐκέλευσε τοὺς δεδεμένους, τοὺς δὲ τετρωμένους ἰατροὺς καλέσας **θεραπεύειν** ἐκέλευσεν· ἔπειτα δὲ ἔλεξε τοῖς Χαλδαίοις ὅτι ἦκοι οὔτε ἀπολέσαι ἐπιθυμῶν ἐκείνους οὔτε πολεμεῖν δεόμενος, ἀλλ' εἰρήνην βουλόμενος ποιῆσαι Ἀρμενίοις καὶ Χαλδαίοις. Πρὶν μὲν οὖν ἔχεσθαι **τὰ ἄκρα** οἶδ' ὅτι οὐδὲν ἐδεῖσθε εἰρήνης· τὰ μὲν γὰρ ὑμέτερα ἀσφαλῶς εἶχε, τὰ δὲ τῶν Ἀρμενίων ἤγετε καὶ ἐφέρετε· νῦν δὲ ὀρᾶτε δὴ ἐν οἴῳ ἐστέ. [3.2.13] ἐγὼ οὖν ἀφήμι ὑμᾶς οἴκαδε τοὺς εἰλημμένους, καὶ δίδωμι ὑμῖν σὺν τοῖς ἄλλοις Χαλδαίοις βουλευσασθαι εἴτε βούλεσθε πολεμεῖν **ἡμῖν** εἴτε φίλοι εἶναι. καὶ ἦν μὲν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἦκετε δεῦρο ἄνευ ὄπλων, εἰ σωφρονεῖτε· ἦν δὲ εἰρήνης δοκῆτε δεῖσθαι, ἄνευ ὄπλων ἦκετε· ὡς δὲ καλῶς ἔξει τὰ ὑμέτερα, ἦν **φίλοι** γένησθε, ἐμοὶ μελήσει. [3.2.14] **ἀκούσαντες** δὲ ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι, πολλὰ μὲν ἐπαινέσαντες, πολλὰ δὲ δεξιωσάμενοι τὸν Κῦρον ᾤχοντο οἴκαδε.

τετρωμένους: μετοχή παρακειμένου του ρ. τιτρώσκομαι = τραυματίζομαι
ἔχομαι (εδώ) = καταλαμβάνομαι

ἄκρον = κορυφή βουνού

ἄγω καὶ φέρω = λεηλατώ

Γ1. Να μεταφράσετε το χωρίο: «Ἐν δὲ τούτῳ προσάγουσι τῷ Κύρῳ ... ἐν οἴῳ ἔστέ.»

(Μονάδες 20)

Γ2. Ποιες επιλογές έδωσε ο Κύρος στους Χαλδαίους, αφού άφησε ελεύθερους τους αιχμαλώτους και με ποιες συνέπειες σε κάθε περίπτωση;

(Μονάδες 10)

Γ3α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

τούτῳ: δοτική πληθυντικού θηλυκού

τινας: γενική πληθυντικού ουδετέρου

ιατρούς: δοτική ενικού

ύμᾱς: δοτική πληθυντικού στο α' πρόσωπο

πολλά: αιτιατική ενικού ουδετέρου

(μονάδες 5)

Γ3β. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι των ρημάτων που δίνονται:

προσάγουσι: ο ίδιος τύπος στον αόριστο β'.

ἔλεξε: ο ίδιος τύπος στην ευκτική.

εἶχε: το β' ενικό προστακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

ὄρατε: ο ίδιος τύπος στον παρατατικό.

αἰρήσθε: το γ' ενικό οριστικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

(μονάδες 5)

(Μονάδες 10)

Γ4α. *θεραπεύειν, τὰ ἄκρα, ἡμῖν, φίλοι, ἀκούσαντες:* Να αναγνωριστούν συντακτικά οι όροι που δίνονται. (μονάδες 5)

Γ4β. «ἦν φίλοι γένησθε, ἐμοὶ μελήσει» : Να αναγνωριστεί ο υποθετικός λόγος (υπόθεση, απόδοση, είδος) και να μετατραπεί έτσι, ώστε να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος. (μονάδες 5)

(Μονάδες 10)

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!